

De situatie van de Roma in 11 EU-lidstaten – Enquêteresultaten in een notendop

De enquêtes in een notendop

Deze fact sheet bevat de eerste resultaten van de enquêtes op basis van een analyse van slechts een deel van de beschikbare gegevens. De gepresenteerde resultaten zijn een eerste stap om het ernstige tekort aan gegevens over de sociaal-economische situatie van de Roma in de EU en de uitoefening van hun rechten aan te vullen.

Op welke landen hebben de gegevens betrekking?

- De Roma-enquête van het FRA is uitgevoerd in Bulgarije, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Polen, Portugal, Roemenië, Slowakije, Spanje en Tsjechië.
- De regionale Roma-enquête van het UNDP, de Wereldbank en de Europese Commissie (UNDP/Wereldbank/EC) betrof ook vijf van deze landen - Bulgarije, Hongarije, Roemenië, Slowakije en Tsjechië - en daarnaast zes landen op de westelijke Balkan alsook Moldavië, die geen lid van de EU zijn.

Met wie is er gesproken?

- In de 11 EU-lidstaten zijn 22 203 Roma en niet-Roma ondervraagd, waarmee informatie werd ingewonnen over 84 287 leden van huishoudens.
- Het betreft persoonlijke gesprekken bij de Roma en niet-Roma thuis.
- Mensen die zichzelf als Roma identificeren. In Frankrijk waren dit mensen die zichzelf identificeerden als “gens du voyage” en in caravans op parkeerplaatsen woonden. Roma EU burgers uit Roemenië, die momenteel in Frankrijk wonen, werden ook geënquêteerd; de resultaten voor deze groep zullen in een volgend rapport worden gepresenteerd.
- De bevolking die in hetzelfde gebied leeft als de ondervraagde Roma, of in de meest nabij gelegen buurt. In dit verslag wordt naar deze groep verwezen met ‘niet-Roma’.

Welke vragen omvatten de enquêtes?

- Vragen over de belangrijkste sociaaldemografische kenmerken van alle leden die deel uitmaken van het huishouden van de ondervraagde persoon;
- vragen over hun situatie wat betreft werk, opleiding, gezondheid en huisvesting;
- vragen over de omgeving en de infrastructuur;

- vragen over integratie, discriminatie, bewustzijn van de eigen rechten en kwesties inzake burgerschap;
- vragen over mobiliteit en migratie.

Hoe representatief zijn de resultaten?

- De resultaten zijn representatief voor Roma die in gebieden wonen waar hun concentratie hoger is dan het nationale gemiddelde.
- De resultaten voor de niet-Roma zijn niet representatief voor de meerderheid van de bevolking, maar dienen als ijkpunt voor de Roma, aangezien de ondervraagde niet-Roma in dezelfde omgeving wonen met dezelfde arbeidsmarkt en dezelfde sociale infrastructuur.

Wat laten de resultaten zien?

De resultaten duiden op een grimmig beeld van de situatie van de ondervraagde Roma. De vergelijking met de niet-Roma die in de nabije omgeving wonen, laten aanzienlijke verschillen zien in hun sociaal-economische situatie; de situatie van niet-Roma respondenten is niettemin ook vaak verontrustend. Dit bewijs bevestigt dat “op zowel nationaal als EU-niveau [...] doeltreffende actie dan ook noodzakelijk [is], in actieve samenspraak met de Roma”, zoals vastgesteld in de mededeling van de Europese Commissie over *Een EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma tot 2020*.

De gepresenteerde indicatoren tonen aan dat **in de 11 EU-lidstaten die deel uitmaakten van de enquêtes** de sociaaleconomische situatie van de Roma op de vier essentiële gebieden werk, opleiding, huisvesting en gezondheid niet bevredigend is en gemiddeld slechter is dan de situatie van de nabij levende niet-Roma. Ze laten ook zien dat de Roma nog altijd worden gediscrimineerd en zich onvoldoende bewust zijn van hun rechten die worden gewaarborgd door de EU-wetgeving, zoals de Richtlijn gelijke behandeling ongeacht ras of etnische afstamming (2000/43/EG).

Opleiding:

- Gemiddeld volgt slechts de helft van de Roma-kinderen voorschools onderwijs of kleuterschool;
- in de leerplichtige leeftijd gaan negen van de tien kinderen van 7 tot 15 jaar naar school, met uitzondering van de kinderen in Bulgarije, Griekenland en Roemenië;

- de deelname aan onderwijs daalt aanzienlijk na de leerplichtige leeftijd: slechts 15% van de geënquêteerde Roma-jongvolwassenen hebben voortgezet of beroepsonderwijs afgerond.

Werk:

- Gemiddeld heeft minder dan een op de drie Roma een betaalde baan;
- een op de drie Roma-respondenten geeft aan werkloos te zijn;
- anderen zeggen dat ze thuis werken, gepensioneerd zijn, niet in staat zijn om te werken of als zelfstandige werken.

Gezondheid:

- Een op de drie Roma-respondenten in de leeftijd van 35 tot 54 jaar geeft aan gezondheidsproblemen te hebben die hun dagelijkse bezigheden beperken;
- gemiddeld heeft ongeveer 20% van de Roma-respondenten geen ziektekostenverzekering of weet niet of ze verzekerd zijn.

Huisvesting:

- Gemiddeld leven de ondervraagde Roma met meer dan twee personen in één kamer;
- ongeveer 45% van de Roma woont in huishoudens waar minstens een van de volgende essentiële voorzieningen ontbreekt: een keuken binnen de woning, een toilet binnen de woning, een douche of bad binnen de woning, en elektriciteit.

Armoede:

- Gemiddeld woont ongeveer 90% van de geënquêteerde Roma in huishoudens met een inkomensequivalent onder de nationale armoedegrens;
- gemiddeld woont ongeveer 40% van de Roma in huishoudens waar iemand de afgelopen maand minstens eenmaal met honger naar bed moest gaan omdat er geen geld was om voedsel te kopen.

Discriminatie en bewustzijn van rechten:

- Ongeveer de helft van de geënquêteerde Roma gaf aan de afgelopen 12 maanden slachtoffer te zijn geweest van discriminatie wegens hun etnische achtergrond;
- Ongeveer 40% van de geënquêteerde Roma is bekend met wetten die discriminatie van etnische minderheden bij sollicitaties verbieden.

Voor meer informatie:

Meer informatie vindt u op de website van de FRA:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/roma/roma_en.htm

Hoe kunnen de enquêteresultaten van nut zijn voor beleidsmakers?

Beleidsmakers kunnen dit bewijs gebruiken, omdat het verwijst naar enkele belangrijke overwegingen die informatie vormen voor de verdere ontwikkeling, uitvoering en monitoring van nationale strategieën en actieplannen voor de integratie van Roma.

- Wordt er aandacht besteed aan de deelname van Roma-kinderen in het onderwijs aan jonge kinderen? Wordt er voldoende aandacht besteed aan de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs? Wordt er voldoende aandacht besteed aan het schoolafsluitingspercentage van Roma op alle onderwijsniveaus, met name in regio's en gemeenten met een hoge concentratie Roma?
- Wordt bij de bestrijding van werkloosheid onder Roma aandacht besteed aan hun opleidingsstatus en vaardigheden? Zijn er opleidingen die erop gericht zijn deze tekorten aan te vullen?
- Wordt er rekening gehouden met de aspecten van huisvesting waarbij de behoeften van de Roma meer urgent zijn, zoals beschikbaarheid van ruimte en toegang tot essentiële voorzieningen (keuken, toilet, douche/bad binnen de woning, elektriciteit)?
- Wordt er aandacht besteed aan de verbetering van de gezondheidsomstandigheden van de Roma en aan het garanderen van gelijke toegang tot de ziektekostenverzekering?
- Wordt armoede aangepakt vanuit een alomvattende benadering die 'expliciet, maar niet exclusief' op Roma gericht is, en waarbij de behoeften van zowel Roma als niet-Roma in aanmerking worden genomen?
- Wordt er algemene aandacht besteed aan de noodzaak om discriminatie en zigeunerhaat aan te pakken en gelijke toegang tot onderwijs, werk, huisvesting en gezondheidszorg te verbeteren?
- Worden anti-discriminatie, het scheppen van bewustzijn over grondrechten en verhaalmechanismen overal geïntegreerd om een omgeving te creëren waarin mensen voldoende zelfverzekerd zijn om discriminerende behandeling en schending van grondrechten te melden?

Om de kloof tussen de situatie van Roma en die van niet-Roma te verkleinen zullen nationale strategieën doeltreffend moeten worden uitgevoerd. Om dit te kunnen controleren en vooruitgang in de praktijk te kunnen meten, moeten krachtige toezichtsinstrumenten worden ontwikkeld.

Richtsnoeren voor verbetering

Het FRA zal de enquête tweemaal herhalen: halverwege en aan het eind van het Europa 2020-proces, zodat solide, vergelijkbare gegevens beschikbaar komen die van nut zullen zijn voor de EU-instellingen en de EU-lidstaten bij het meten van hun vorderingen. Gedurende deze periode zal het FRA samen met de lidstaten en belangrijke partners werken aan de ontwikkeling van monitoringmethoden waarmee een vergelijkende analyse kan worden gemaakt van de situatie van de Roma in de hele EU.